EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 10. 10. 2024
COM(2024) 474 final

ANNEX 5

PRÍLOHA

k

SPRÁVE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

o vykonávaní Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

Príloha V: Koneční prijímatelia v rámci Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti

V tejto prílohe sa podrobnejšie objasňuje koncepcia konečných prijímateľov podľa nariadenia o Mechanizme na podporu obnovy a odolnosti (ďalej len „mechanizmus“) a rozsah uverejňovania údajov o 100 konečných prijímateľoch, ktorí dostávajú najvyššiu sumu finančných prostriedkov na vykonávanie opatrení v rámci mechanizmu, ako sa vyžaduje v článku 25a nariadenia o mechanizme.

Kto je konečným prijímateľom v rámci mechanizmu?

Vymedzenie pojmu

Vymedzenie pojmu koneční prijímatelia vyplýva priamo z článku 22 ods. 2 písm. d) nariadenia o mechanizme. V súlade s daným ustanovením je konečný prijímateľ posledný subjekt, ktorý dostane finančné prostriedky na opatrenie v rámci mechanizmu a ktorý nie je dodávateľom ani subdodávateľom. Tento pojem treba odlíšiť od prijímateľov, ktorými sú v rámci mechanizmu členské štáty. Keďže nie je k dispozícii odlišné vymedzenie pojmu koneční prijímatelia v iných článkoch nariadenia o mechanizme, vymedzenie v článku 22 ods. 2 písm. d) sa musí uplatňovať systematicky pri výklade iných ustanovení nariadenia, predovšetkým jeho článku 25a, a to v súlade so zásadami spoločného výkladu a s cieľom zabezpečiť jednotné a konzistentné vykonávanie nariadenia.

Niektoré kľúčové výrazy tohto vymedzenia pojmu si vyžadujú podrobnejšie vysvetlenie:

- „*posledný subjekt*“: Konečným prijímateľom môže byť buď fyzická (napr. občan), alebo právnická osoba (napr. ministerstvo, verejná agentúra, regionálny alebo miestny orgán, združenie, charitatívna organizácia alebo podnik). Prijímatelia, ktorí sprostredkúvajú finančné prostriedky (napr. ministerstvá alebo agentúry, ktoré nie sú verejným obstarávateľom, ale finančné prostriedky len ďalej rozdeľujú), by sa nemali považovať za posledný subjekt (ďalšie usmernenie je uvedené aj v nasledujúcom oddiele),
- „*ktorý dostane finančné prostriedky*“: Podmienkou na to, aby sa subjekt mohol považovať za konečného prijímateľa, je prijatie peňažného prevodu[1] na účely uvedené v príslušnom opatrení v rámci mechanizmu, ako sa stanovuje vo vykonávacom rozhodnutí Rady,
- „*na opatrenie v rámci mechanizmu*“: Konečný prijímateľ dostáva finančné prostriedky z vnútroštátneho rozpočtu na vykonanie opatrenia vo vykonávacom rozhodnutí Rady,

[1] Ak je konečným prijímateľom (regionálny/miestny) verejný orgán, peňažný prevod medzi rôznymi verejnými orgánmi sa nemusí vždy uskutočniť. V takýchto prípadoch preto môže ísť aj o pridelenie platobných rozpočtových prostriedkov, t. j. súm, ktoré sa sprístupnia v rozpočte na realizáciu platieb v súlade s rozpočtovými záväzkami.

- „*ktorý nie je dodávateľom ani subdodávateľom*“: V článku 22 ods. 2 písm. d) nariadenia o mechanizme sa koneční prijímatelia uvádzajú ako samostatné subjekty oddelene od dodávateľov a subdodávateľov[2].

Konkrétne vo vzťahu k zoznamu 100 najväčších konečných prijímateľov sa v článku 25a ods. 2 písm. c) vyžaduje, aby uverejnené informácie obsahovali „*sumu prijatú každým prijímateľom*“. V tejto súvislosti viazanie finančných prostriedkov a samotné podpísanie právneho záväzku (napr. zadanie zákazky) konečnému prijímateľovi nepostačuje na konštatovanie, že bola prijatá určitá suma, keďže takéto poskytnutie prostriedkov (a správna identifikácia konečných prijímateľov, ktorí dostali najvyššiu sumu) by malo vychádzať z platieb, ktoré sa uskutočnili[3].

Verejné orgány

Je potrebné určovať na **základe jednotlivých opatrení**, kto je konečný prijímateľ, vrátane toho, či je posledným subjektom, ktorý dostane finančné prostriedky (a ktorý je iný ako dodávateľ alebo subdodávateľ), verejný orgán. Jedným príkladom, keď by sa verejný orgán mohol považovať za konečného prijímateľa, by bola výstavba verejnej nemocnice, ak verejný orgán dostane finančné prostriedky a podpíše priame zmluvy o dielo na dodanie stavebných prác s dodávateľmi bez zapojenia ďalších sprostredkovateľov.

Naopak, ak verejný orgán poverí iný subjekt podpisom potrebných zmlúv na vykonanie opatrenia, čiže verejný orgán nepodpisuje priame zmluvy s dodávateľmi, za konečného prijímateľa by sa mal považovať tento subjekt, ktorý dostáva finančné prostriedky a podpisuje zmluvy. K tomu by mohlo dôjsť napríklad v prípade, keď verejný orgán použije na vykonanie opatrenia samostatnú agentúru, ktorá zorganizuje výzvu na predkladanie ponúk a podpíše zmluvy s dodávateľom.

V prípade vykonávacích subjektov spravujúcich finančné prostriedky (napr. subjekty spravujúce programy nepriameho financovania pre MSP alebo vládna agentúra spravujúca platobné toky pre iné verejné orgány) sa tieto subjekty z uvedených dôvodov zvyčajne nepovažujú za konečných prijímateľov daného opatrenia.

Existujú aj prípady, keď verejný orgán môže mať dvojitú úlohu, t. j. spravovať finančné prostriedky na jedno opatrenie a byť konečným prijímateľom iného opatrenia. Treba poznamenať, že v tomto prípade sa verejný orgán nebude považovať za konečného prijímateľa prvého opatrenia, zatiaľ čo by sa mal považovať za konečného prijímateľa druhého opatrenia.

[2] Ak verejný obstarávateľ priamo podpisuje zmluvy s dodávateľmi na účely vykonávania opatrenia v rámci mechanizmu, tento verejný obstarávateľ je konečným prijímateľom (pozri ďalšie príklady verejných subjektov, ktoré sú konečnými prijímateľmi opatrení v rámci mechanizmu, ďalej v texte). Môžu sa vyskytnúť aj prípady, keď dodávateľov využíva samostatná agentúra alebo súkromná spoločnosť. V takom prípade by sa za konečného prijímateľa mala považovať daná agentúra alebo súkromná spoločnosť.

[3] Týmto nie je dotknutá povinnosť stanovená v článku 22 ods. 2 písm. d) bodoch i) – iii) nariadenia o mechanizme zberať údaje o konečných prijímateľoch, dodávateľoch, subdodávateľoch a konečných užívateľoch výhod na účely auditu a kontroly a na poskytovanie porovnateľných informácií o využívaní finančných prostriedkov už v štádiu viazania (t. j. pri uzavretí dohody alebo zmluvy o grante).

Hoci pri určení toho, kto je konečným prijímateľom, bude vždy potrebné prihliadnuť k jednotlivým opatreniam, na základe vymedzenia uvedeného v predchádzajúcom texte je ďalej uvedených niekoľko príkladov, keď je konečným prijímateľom verejný orgán. Vo všetkých takýchto prípadoch je verejný subjekt posledným subjektom, ktorý dostane finančné prostriedky na opatrenie v rámci mechanizmu a ktorý nie je dodávateľom ani subdodávateľom:

1. **V prípade plne verejnej investície**, **keď verejný subjekt dostáva finančné prostriedky na opatrenie v rámci mechanizmu v prospech verejnej sféry**. Napríklad grécke ministerstvo pre infraštruktúru a dopravu je určené ako konečný prijímateľ pri výstavbe diaľnice v strednej časti Grécka, kým dodávatelia a subdodávatelia projektu výstavby diaľnice nie sú konečnými prijímateľmi. V inom príklade, v Nemecku, sú konečnými prijímateľmi finančných prostriedkov z mechanizmu ministerstvá školstva rôznych nemeckých spolkových regiónov, ktoré využívajú tieto finančné prostriedky na nákup digitálnych zariadení poskytovaných jednotlivým školám vo verejnom vlastníctve.
2. **Ak verejný subjekt dostáva finančné prostriedky na opatrenie v rámci mechanizmu, ktoré spočíva v poskytovaní služieb súkromnému sektoru a/alebo občanom.** Existujú dva scenáre:
   i. **verejný subjekt môže poskytovať službu sám,** ako je to v prípade biotechnického vzdelávacieho centra v Ľubľane, ktoré bude uskutočňovať odbornú prípravu pre mentorov v spoločnostiach, alebo v prípade akademických zdravotníckych centier v Amsterdame a Maastrichte v Holandsku, ktoré dostávajú dotáciu na poskytovanie služieb elektronického zdravotníctva pacientom v ich domovoch;
   ii. verejný subjekt by mohol **zadať poskytovanie služieb externe,** ako je to v prípade úradu pre digitalizáciu v Rumunsku, ktorý financuje program umožňujúci prístup k zvyšovaniu úrovne zručností/rekvalifikácii zamestnancov MSP na základe žiadostí predložených ich zamestnávateľmi, pričom odbornú prípravu poskytujú vybrané firmy pôsobiace v tejto oblasti (priamo platené za ich služby úradom pre digitalizáciu v Rumunsku). Tieto firmy poskytujúce odbornú prípravu sú dodávateľmi, a preto sa nemôžu považovať za konečných prijímateľov.

V oboch bodoch i) a ii) sú konečnými prijímateľmi verejné subjekty, ktoré dostávajú finančné prostriedky na príslušné opatrenia v rámci mechanizmu.

Holdingové spoločnosti

V prípade holdingovej spoločnosti, ktorá vlastní/ovláda viacero spoločností, treba posúdiť na **základe jednotlivých prípadov**, či skupina spoločností tvorí jedného konečného prijímateľa na účely nariadenia o mechanizme.

Ak zákazku, grant alebo rovnocenný nástroj získa holdingová spoločnosť, určenie konečného prijímateľa závisí od toho, na akom základe boli zákazka, grant alebo rovnocenný nástroj získané. Ak ich získala „iba“ holdingová spoločnosť (t. j. nie jedna ani viaceré spoločnosti, ktoré sú súčasťou skupiny), konečným prijímateľom je len holdingová spoločnosť. Ak ich získali priamo spoločnosti, ktoré sú súčasťou skupiny, všetky zúčastnené subjekty by sa rovnako považovali za konečných prijímateľov. Ak ich získala dcérska spoločnosť (t. j. nie holdingová spoločnosť ani spoločnosti, ktoré sú súčasťou skupiny), konečným prijímateľom je táto dcérska spoločnosť.

Koneční prijímatelia reforiem a opatrení s nulovými nákladmi

„Opatrenia s nulovými nákladmi“ sú opatrenia, v prípade ktorých členské štáty nezahrnuli do *ex ante* „odhadu nákladov“ predloženého spolu so svojimi plánmi obnovy a odolnosti žiadne očakávané náklady[4]. Hoci sa to týka prevažne reforiem, takéto prípady sa vyskytujú aj pri investíciách.

V nariadení o mechanizme sa nerozlišuje medzi opatreniami, pri ktorých boli zahrnuté očakávané náklady, a opatreniami, pri ktorých očakávané náklady neboli zahrnuté. V tejto súvislosti sa povinnosti vzťahujúce sa na opatrenia v rámci mechanizmu, pokiaľ ide o zber a uchovávanie údajov o konečných prijímateľoch, uplatňujú bez ohľadu na to, či opatrenie malo očakávané náklady alebo nie. V súlade s článkom 22 nariadenia o mechanizme je rozhodujúce to, či došlo k *„[využitiu] finančných prostriedkov v súvislosti s opatreniami podporovanými mechanizmom“*[5], pričom pod „finančnými prostriedkami“ by sa mali rozumieť akékoľvek verejné finančné prostriedky prijaté v súvislosti s opatreniami zahrnutými v pláne obnovy a odolnosti, či už z vnútroštátnych zdrojov, alebo zo zdrojov EÚ (nie výlučne z mechanizmu), a to v súlade s ustanovením v článku 22 ods. 2 písm. d) bode iv).

- Pokiaľ došlo k takémuto využitiu verejných finančných prostriedkov (bez ohľadu na výšku očakávaných nákladov), za konečných prijímateľov by sa mali považovať subjekty, ktoré takéto prostriedky dostanú ako posledné.
- Pokiaľ nedošlo k takémuto využitiu verejných finančných prostriedkov (bez ohľadu na výšku očakávaných nákladov), konečný prijímateľ neexistuje.

Hoci nariadenie o mechanizme neobsahuje žiadne rozlišovanie s právnymi dôsledkami medzi reformami a investíciami, pri reformách sa predpokladá, že reformy s nulovými nákladmi nezahŕňajú vnútroštátne výdavky. Takýto predpoklad možno vyvrátiť, ak sa vo vykonávacom

[4] Mnohé plány obnovy a odolnosti zahŕňajú opatrenia, pri ktorých členský štát nepredložil žiadne odhadované náklady, tzv. opatrenia s nulovými nákladmi. Zahrnutím opatrení s nulovými nákladmi sa síce nezvyšujú finančné prostriedky pridelené členskému štátu, vyplácanie podpory z mechanizmu sa však na základe toho viaže na dosiahnutie míľnikov a cieľov spojených s vykonávaním týchto opatrení.

[5] Týmto nie je dotknutý článok 9 nariadenia o mechanizme, v ktorom sa stanovuje, že *„reformy a investičné projekty môžu získať podporu z iných programov a nástrojov Únie za predpokladu, že takáto podpora nepokrýva rovnaké náklady“*. Preto pokiaľ ide o možné dvojité financovanie, ak členský štát nedeklaroval žiadne náklady v rámci plánu obnovy a odolnosti – t. j. ide o opatrenie s nulovými nákladmi – z podstaty veci nemôže dôjsť k dvojitému financovaniu takéhoto opatrenia.

rozhodnutí Rady jasne stanovia vnútroštátne výdavky (napr. uskutočnenie verejného obstarávania na obstaranie štúdie).

Rozsah podávania správ na účely uverejňovania údajov o 100 najväčších konečných prijímateľoch

V súlade s článkom 25a nariadenia o mechanizme sa od členských štátov vyžaduje podávať správy o 100 konečných prijímateľoch, ktorí dostávajú najvyššiu sumu finančných prostriedkov v rámci mechanizmu. Na tento účel by sa mali brať do úvahy súhrnné finančné prostriedky prijaté na vykonávanie akéhokoľvek opatrenia podporovaného z mechanizmu (či už v podobe návratnej, alebo nenávratnej podpory) počas platnosti mechanizmu, t. j. všetky verejné finančné prostriedky potrebné na realizáciu príslušného míľnika (míľnikov) alebo cieľa (cieľov) v zmysle vykonávacieho rozhodnutia Rady. Suma prijatých finančných prostriedkov by sa mala počítať kumulatívne od 1. februára 2020 až do okamihu podania správy za každého konečného prijímateľa v rámci všetkých opatrení podporovaných z mechanizmu.

Členské štáty by mali zohľadniť akékoľvek opatrenie zahrnuté vo svojich plánoch obnovy a odolnosti, pri ktorom už došlo k vyplateniu prostriedkov konečnému prijímateľovi, a to bez ohľadu na to, či daný členský štát už dosiahol príslušné míľniky a ciele, predložil žiadosť o platbu alebo dostal finančné prostriedky v rámci mechanizmu. Dôvodom je, že členské štáty dostávajú vyplatené prostriedky *ex post* po tom, ako Komisia posúdi, že príslušné míľniky a ciele boli uspokojivo dosiahnuté (a nezávisle od akýchkoľvek vzniknutých výdavkov).

Údaje, ktoré sa majú poskytovať

V článku 25a nariadenia o mechanizme sa spresňuje, ktoré údaje sa musia uverejniť, konkrétne:

a. v prípade právnickej osoby celý úradný názov prijímateľa a identifikačné číslo pre DPH alebo daňové identifikačné číslo, ak je k dispozícii, alebo iný jedinečný identifikátor zavedený na vnútroštátnej úrovni;
b. v prípade fyzickej osoby meno a priezvisko prijímateľa;
c. suma prijatá každým prijímateľom, ako aj súvisiace opatrenia, na ktoré dostal členský štát finančné prostriedky v rámci mechanizmu.

Okrem toho sa členským štátom odporúča, aby nad rámec požiadaviek nariadenia o mechanizme poskytovali dodatočné informácie o konkrétnych projektoch zo svojho plánu obnovy a odolnosti, v súvislosti s ktorými prijímajú finančné prostriedky (napr. lokalita, stav vykonávania, prijatá suma), ktoré sa následne vložia do interaktívnej mapy projektov podporovaných z mechanizmu, ktorá je k dispozícii na webovom sídle mechanizmu.

Členské štáty môžu uverejniť zoznam presahujúci minimálny počet 100 stanovený v nariadení o mechanizme.

Kedy podať správu

V zmenenom nariadení o mechanizme sa nestanovuje konkrétna lehota pre členské štáty na aktualizáciu údajov o (najmenej) 100 najväčších konečných prijímateľoch. Zavádza sa v ňom však povinnosť členských štátov aktualizovať tieto uverejnené údaje dvakrát ročne. Keďže Komisia musí údaje centralizovať a uverejňovať, členské štáty vyzvala, aby aktualizovali údaje uverejnené na svojich vnútroštátnych portáloch a aby tieto aktualizované údaje poskytli Komisii v rovnakom čase, v akom sa podávajú polročné správy, t. j. v apríli a októbri.

Aspekty týkajúce sa osobných údajov pri uverejňovaní údajov o 100 najväčších konečných prijímateľoch

V súlade s článkom 25a ods. 4 nariadenia o mechanizme a v záujme proporcionality a rešpektovania súkromia, ak sú konečnými prijímateľmi fyzické osoby, v prípade, že sa uverejnia osobné údaje, dotknutý členský štát by mal dané informácie odstrániť po dvoch rokoch od skončenia rozpočtového roka, v ktorom sa finančné prostriedky vyplatili konečnému prijímateľovi. Toto ustanovenie sa uplatňuje len vtedy, keď sa uverejnia osobné údaje, čo znamená, že konečným prijímateľom je fyzická osoba. Okrem toho sa dané ustanovenie neuplatňuje od dátumu uverejnenia, ale „*po dvoch rokoch od skončenia rozpočtového roka, v ktorom sa finančné prostriedky vyplatili konečnému prijímateľovi*“. Táto požiadavka znamená, že údaje by sa nemali vymazať po dvoch rokoch od *uverejnenia*, ale po dvoch rokoch od skončenia rozpočtového roka, v ktorom daný prijímateľ naposledy dostal finančné prostriedky z mechanizmu.

Členské štáty musia údaje aktualizovať dvakrát ročne a môžu sa rozhodnúť, či staré súbory údajov po dvoch rokoch vymažú (pokiaľ takéto súbory údajov neobsahujú osobné údaje, v opačnom prípade by sa takéto údaje mali vymazať, pozri predchádzajúci odsek). Komisia pripomína, že záznamy sa majú uchovávať aj po vymazaní uvedených verejne dostupných údajov v súlade s článkom 132 nariadenia o rozpočtových pravidlách, ako sa uvádza aj v článku 11 ods. 1 písm. d) dohody o financovaní a prípadne v článku 20 ods. 1 písm. d) dohody o úvere.

Takto odstránené informácie by sa však mali naďalej zohľadňovať pri výpočte konsolidovanej sumy prijatých finančných prostriedkov, ak by tá istá fyzická osoba dostala ďalšie finančné prostriedky.

Okrem toho sa v prípade mechanizmu uplatňuje niekoľko výnimiek z uverejňovania údajov, ktoré sú stanovené v článku 25a ods. 3 nariadenia o mechanizme odkazom na článok 38 ods. 3 nariadenia o rozpočtových pravidlách. Týkajú sa týchto prípadov:

- podpory na vzdelávanie vyplácanej fyzickým osobám a akejkoľvek inej priamej podpory vyplácanej najodkázanejším fyzickým osobám, ako sú nezamestnané osoby a utečenci [článok 191 ods. 4 písm. b) nariadenia o rozpočtových pravidlách],
- zákaziek s veľmi nízkou hodnotou udeľovaných expertom vybraným na základe ich odbornej spôsobilosti (článok 237 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách), ako aj zákaziek s veľmi nízkou hodnotou, ktorá je nižšia ako 15 000 EUR (suma uvedená v bode 14.4 prílohy I k nariadeniu o rozpočtových pravidlách),
- finančnej podpory poskytnutej prostredníctvom finančných nástrojov, ak je nižšia ako 500 000 EUR,
- ak by sa zverejnením informácií mohli ohroziť práva a slobody dotknutých osôb alebo subjektov zaručené Chartou základných práv Európskej únie alebo v prípade, že by tým mohli byť poškodené obchodné záujmy prijímateľov finančných prostriedkov.

V článku 25a ods. 3 nariadenia o mechanizme a na základe administratívnej praxe sa nevyžaduje uverejňovanie informácií o konečných prijímateľoch finančnej podpory poskytnutej v rámci priameho riadenia v prípade súm nižších ako 15 000 EUR [pozri výnimku z podávania správ v zmysle nariadenia o rozpočtových pravidlách v prípade „zákaziek s veľmi nízkou hodnotou udeľovaných expertom vybraným na základe ich odbornej spôsobilosti (článok 237 ods. 2 nariadenia o rozpočtových pravidlách), ako aj zákaziek s veľmi nízkou hodnotou, ktorá je nižšia ako 15 000 EUR“].

V každom prípade je nepravdepodobné, že by sa prijímatelia takýchto nízkych súm dostali do zoznamu 100 najväčších konečných prijímateľov, ktorého uverejnenie sa vyžaduje od členských štátov podľa nariadenia o mechanizme.

Aspekty týkajúce sa súm, ktoré sa majú oznámiť pri uverejňovaní údajov o 100 najväčších konečných prijímateľoch

Suma finančných prostriedkov z mechanizmu, ktorú prijal konečný prijímateľ, ako sa uvádza v článku 25a ods. 2 písm. c), by sa mala oznamovať v eurách. Sumy prijaté v iných menách by sa mali prepočítať na eurá pomocou najaktuálnejšieho mesačného výmenného kurzu používaného Európskou komisiou (Inforeuro: https://commission.europa.eu/funding-tenders/procedures-guidelines-tenders/information-contractors-and-beneficiaries/exchange-rate-inforeuro_sk) podľa príslušného dátumu oznamovania, t. j. uplatniteľný výmenný kurz by sa mal zvoliť tak, aby bol čo možno najbližšie k dátumu oznamovania.